

ПОЛУЧЕНО НА 9/III 1911
ВХОД. № 1261 ДБ. № 45

Буква Б. № 30

Во Топозина
Пръвдателя на
XVII Общ. Народно
Собрание

Банско

като най-згоден център за околия въ Разлога.

Петиция

до XVII Общ. Н. Собрание

153

Отъ живущитѣ въ
Столицата Банчани.

Господа Н. Пръвдатели,

Мислятъ да се прѣвдвоятъ Банско за околийски център
въ Разлогската околия.

Прѣвъ злощастната 1398 год. България биде покорена отъ турцитѣ и цѣли петь вѣка пѣшкѣ подъ турско политическо и гръцко духовно робство. За България и българина не се чуваше вече нищо. Теглото на народа ни бѣше тѣй ужасно, че и най-живата фантазия би се отказала да го обрисува. Уви, Провидението не допустна да загине българскиятъ народъ. Настъпи XVIII вѣкъ, когато се вѣсти западноевропейската свободолюбива струя на Балканитѣ, която не закжснѣ да раздвижи и мъртвилото у народа ни. Искрата на събуждането, пусната отъ Отца Паисия, обхвана прѣдимно балканскитѣ градове и села, животътъ на които въ оная епоха се обособяваше отъ онзи въ останалитѣ мѣста. Въ Балканитѣ вѣеше духъ на свобода, и тука всичко събудено намѣрваше приближище и поле за духовна и политическа дѣйность. Епохата на възраждането захвана да крачи гигантски. Съ златни букви сж записани въ новѣйшата ни история градоветѣ: Котелъ, Калоферъ, Карлово, Копривщица, Перушица и пр. Ала, за жалость, редица такива събудени центрове, които, откъснати въ Берлинъ отъ общото ни отечество, бѣха принудени да продължаватъ борбата до освободителната война прѣвъ 1912 год. Първенствуеще мѣсто въ това отношение се пада на градъ Банско, за който много малко се знае отъ мнозинството до освобождението му.

Всеизвѣстно е, че всѣки народъ живѣе и се гордѣе съ сегашното, а още повече съ миналото на своето отечество и своя народъ, отъ които черпи сила. Доблестното минало на родното му мѣсто е капиталъ — залогъ за неговото бждеще. Водими отъ горнитѣ съображения, ние, Банскитѣ граждани, живущи въ Столицата, едно като българи и друго, като синове на тоя кжтъ, считаме за свой най-свещенъ дългъ да подкрѣпимъ правата кауза въ петицията, подадена отъ Банскитѣ граждани до Народното Собрание въ тая сесия и да обърнемъ благосклонното внимание на Почитаемото На-

родно Прѣдставителство да прѣцѣни и да даде заслуженото на градъ Банско, като се опрѣдѣли за околийски центъръ въ Разлога.

Отхвърлейки съ най-голѣмо възмущение всички инсинуации отъ слѣпо заинтересувани хора относно справедливата ни кауза, ние оставяме самитѣ факти да говорятъ за миналото, а главно за сегашнитѣ прѣдмства на Банско прѣдъ другитѣ селища въ Разлога:

I. Въ географическо отношение. Отъ приложенитѣ карти тука на Генералния Щабъ ясно личи, че Банско заема централно мѣсто въ околията, а особено слѣдъ присъединяването на селата Обидимъ, Филипово, Гостюнь и Осъново, които броятъ около 3000 жители. Градътъ е свързанъ съ шосета за Чепино, Неврокопъ, Джумая, Мехомия и Мелникъ. Споредъ точни статистични свѣдения за тая година населението въ Разлога е: Банско—6,693 ж., чисти българи, безъ да се смѣтатъ голѣмиятъ брой емигранти въ България, Ромжния, Америка и другадѣ; Бабекъ — 3,926 ж., Якуруда — 3,095 ж., Бѣлица — 3,059 ж., Мехомия — 4,167 ж., заедно съ врѣменно прѣбиваещитѣ бѣжанци на брой 1,100 души, Бачево — 1291 ж., Баня — 1061 ж., Долно-Драглища — 612 жит., Горно-Драглища — 970 ж., Недобърско — 603 ж., Годлево — 649 ж., Добринища — 1109 ж., Елешница — 1098 ж., или всичко 28,253 ж. Отъ тѣзи свѣдения се вижда, че Мехомия заема четвърто мѣсто и заедно съ селата Бачево, Долно и Горно-Драглища, Недобърско и Годлево, които сж най-близо до Мехомия, едва броятъ 7,689 ж., когато Банско, заедно съ останалитѣ села и онаия отъ Неврокопско брои 24,236 ж.

II. Въ климатично отношение. Разположено при самитѣ поли на поетичния Пиринъ и Елъ-тепе съ вѣчно-зеленитѣ борови гори; съ обилнитѣ притоци, съ минералнитѣ води наблизо, Банско е най-красивиятъ кжтъ на родината ни, който лѣтостъ бѣ посѣтенъ и отъ Н. В. Царя съ Принцоветѣ, дѣто прѣкараха около седмица, за да се насладятъ на чудната природа.

III. Въ духовно и политическо отношение.

Банско е игралъ видна роля въ миналото и сега въ духовно и политическо отношение Достатъчно е да се спомене, че той е далъ Отецъ Паиси, Неофигъ Рилски, епископъ Младеновъ, сега въ Римъ, извѣстния въ Разлога старъ учителъ, съврѣменникъ на Неофита, даскалъ Никола п. Филиповъ, и цѣла редица други видни дѣятели — свещеници, евангелски пастири, директори на училища, учители, офицери, чиновници и пр. Банско е билъ най-главниятъ революционенъ центъръ въ Източна Македония. Имената на Гоце Дѣлчевъ, Борисъ Сарафовъ, Генералъ Цончевъ, мичманъ Саевъ и др. войводи сж тѣсно свързани съ името на Банско. Той е крѣпилъ националния духъ не само въ Разлога, но и почти въ цѣлия Солунски в'лаетъ. Банско е *чисто български* край — той не знае гръцко четмо и писмо, никога не е допускаръ гръцки владика и сърбска пропаганда. Отъ старо врѣме тука винаги се е чело и учило по български. Отъ Банчани е издадена въ Виена първата българска граматика. Отъ 1870 год. въ Банско е имало добръ наредено смѣсено класно училище, съ програма на V-то-класна непълна гимназия. Тука отдавна сжществувала добръ уредено читалище. Сега има двѣ основни училища, едно дѣвическо ступанско училище и *единствената* въ окрѳга гимназия (непълна), въ която се учатъ младежи отъ Разлошко, Мелнишко, Неврекопско и Г. Джумайско. Тия училища се посещаватъ отъ около 1200 младежи, обучавани отъ 26 учители и учителки. Само въ Софийския Университетъ сега слѣдватъ 15 студенти и студентки отъ Бан-

ско, когато отъ Мехомия не е имало и сега нѣма нито единъ студентъ.

Въ Банско има двѣ православни черкви, една отъ които по своята грандиозностъ е първа въ Македония; тука е и най-голѣмата евангелска община на Балканския полуостровъ.

IV. Въ економическо и търговско отношение. Банско е билъ и е търговски центъръ въ Разлога. Въ миналото той е водилъ търговия съ Турция, Ромжния, Австрия и другадѣ. Благодарение на голѣмата и постоянна водна сила Банско има много фабрики за разни дървени, кожени, калаени, желѣзарски, перинчени и др. издѣлия. Тука е единствената валцова мелница — фабрика, която може самичка да продълствува цѣлата околия. Всички села сж тѣсно свързани економически съ Банско. Въ него има голѣми магазини за индустриални, манифактурни и др. стоки.

Въ Банско има близо два пжти повече кжщи отъ Мехомия, много отъ които сж модерни и солидни, и годни както за правителствени учрѣждения, така и за чиновническия и офицерски персоналъ. При това, Банчани, които скоро ще издигнатъ образцова гимназия, сж готови да олеснятъ държавата и съ построяването и на други обществени постройки.

Възъ основа на горѣизложенитѣ данни, ние се надѣваме, че и безъ да изброяваме други факти за въ полза на Банско, Народното Прѣдставителство ще вземе подъ внимание прѣимуществата му прѣдъ всички останали селища въ Разлога, и ще удовлетвори справедливата ни молба — да се провъзгласи Банско за околійски градъ въ Разлошката околия.

Приложението е една картина.

Съ отлични почитания:

Братя Иванови, търговци и индустриалци.
Братя х. Вѣлчеви, търговци и фабриканти.
Георги Лазаровъ, търговецъ-желѣзаръ.
Георги К. Голевъ, народенъ прѣдставителъ.
Милушъ Ив. х. Вѣлчевъ, народ. прѣдставителъ.
Константинъ Стефановъ, лекторъ въ университета, авторъ.
Иванъ Петканчинъ, книжовникъ, дългогод. гимн. учит. и директоръ.
Георги Разлоговъ, дългогод. директоръ и гимн. учителъ.
Дим. Н. Фурнаджиевъ, пастиръ при I Еванг. Черква.
Богдана Б. Касжрова, притежателка на Придворната Книжарница.
Лазаръ Лазаровъ, търговецъ.
Никола Тодевъ, търговецъ на тютюнъ и крупенъ землевладѣлецъ.
Благой Тодевъ, търговецъ.
Александъръ Чучулайнъ, академистъ, авторъ.
Лазаръ Велегановъ, фабрикантъ-лѣяръ на камбани и др.
Димитъръ П. Младеновъ, офицеръ.
Никола Разлоговъ, сждия.
Димитъръ Г. Голевъ, сждия.
Димитъръ Лазаровъ, фабрикантъ и търговецъ.
Георги х. Вѣлкановъ, търговецъ-ангросистъ на житни храни.
Ив. Дунинъ, механикъ.
Марко Поповъ, пастиръ.
Димитъръ Мореловъ, гимназ. учителъ, литераторъ.
Димитъръ Веляновъ, търговецъ.
Никола Георгиевъ, фабрикантъ.
Петъръ Младеновъ, търговецъ.
Димитъръ х. Вѣлкановъ, търговецъ.
Никола Ив. х. Вѣлчевъ, финансистъ.
Никола Л. Вѣлчевъ, офицеръ.
Г. Джарадиновъ, секретаръ на Г-нъ Ив. Ев. Гешовъ.
Атанасъ Загорски, търговецъ на чай.
Благой Велегановъ, фабрикантъ-лѣяръ на камбани и др.
Г. Павловъ, търговецъ.
Асѣнъ Тодевъ, търговецъ.

17/29

Марко Младеновъ, търговецъ.
Атанасъ Николовъ, търговецъ.
Крумъ Младеновъ, гимназиаленъ учителъ.
Миле Ивановъ, търговецъ – прѣдприемачъ.
Иванъ Томовъ, началникъ тренъ.
Георги Арабаджиевъ, бившъ дирек. на кибр. фабр. въ Костенецъ.
Иванъ Х Вълкановъ, търговецъ
Алекс. Младеновъ, търговецъ.
Марко Петканчинъ, фабрикантъ.
Павелъ Н. Павловъ, търговецъ – месаръ.
Братя Николови, търговци.
Коце Голевъ, механикъ.
Петъръ Георгиевъ, чиновникъ
Лазаръ х. Вълкановъ, търговецъ.
Георги и Филипъ Чакърови, желѣзничари.
Георги Костовъ, търговецъ.
Василь Захариевъ, търговецъ.
Милушъ Цаковъ,
Миле Везювъ, желѣзничаръ.
Костадинъ Гълъбовъ, месаръ.
Т. Димитровъ, чиновникъ.

Студентска група.

Паскалъ Николовъ, юристъ.
Велянъ Д. Веляновъ, юристъ.
Рада Ив. Петканчинъ, юристъ.
Димитръ х. Вълчевъ, юристъ.
Иванъ Д. Поповъ, юристъ.
Коце Георгиевъ, юристъ.
Иванъ Георгиевъ, юристъ
Аспарухъ Чучулайнъ, литер.
Р. х Радоновъ, математ.
Г. Колчаговъ, математ.
Г. Даутовъ, истор.
Магда Даутева, истор.
Кат. Михайлова, истор.
Благодатъ Попова, филос.
Богдана Гюрова, филос.
